

Božena Klímová

BAVÍ MNE SVĚT

Božena Klímová

BAVÍ MNE SVĚT

LISTOPAD 2013

ŽÁR

Text © Božena Klímová, 2001
Kresba na obálce © Božena Klímová, 2001
Grafická úprava, koláže © Dušan Žárský, 2001

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být přenášena
nebo reprodukována bez předchozího písemného souhlasu držitele práv.

Božena Klímová
BAVÍ MNE SVĚT

Kresba na obálce Božena Klímová
Grafická úprava, sazba a koláže Dušan Žárský
Vydal Dušan Žárský – ŽÁR, info@zar.cz
Vydání druhé, v elektronické podobě první

ISBN 978-80-86725-14-7

DEDIKACE:

Tuto knihu připisuji těm,
kteří (jako já) berou tragikomičnost života
za očistu duše.

*Toto srdečné poděkování autorky patří nejen Dušanu Žárskému,
nakladatelství Žár Ostrava, ale také těm, kteří jakkoliv napomohli
vydání:*

Jiří Klíma, Ostrava

Lukáš Klíma, Ostrava

Msgre. Josef Veselý, opavský děkan, Opava

Václav Halat, Chlebovice

Václav Foltýn, Ostrava

Vlasta Kurková, Ostrava

Jeroným Foltýn, Hradec nad Moravicí

spisovatel Ladislav Muška, Ústí nad Labem

... a další

ČÁST PRVNÍ

VŠICHNI KRÁSNÍ BLÁZNI

ZVU JEDNOHO KAŽDÉHO Z VÁS MEZI KRÁSNOU
SPOLEČNOST. VÁŽNĚ, DOCELA DOBRŘÍ BLÁZNI JSOU TO,
CO KRÁČEJÍ V MÝCH VZPOMÍNKÁCH,
SEM TAM SE UCHICHTNOU SAMI SOBĚ, JEN TAK DO DLANĚ,
UMNĚ STOČENÉ DO KORNOUTU.

KDYŽ DOJDOU AŽ KE MNĚ, DLAŇ ROZPROSTŘOU
JAKO LIST PAPIŘU, JÁ V RÝHÁCH POZNÁM SAMA SEBE.

TAK SE ZAŘADÍM, KRÁČÍM S NIMI, TAKÉ SE SEM TAM
UCHICHTNU A SNAŽÍM SE BÝT „BLÁZNEM NA ÚROVNI.“

Pořád je to lepší, nežli nic ...

Každý v krvi nosíme vzkazy svých dávných předků. Někdy jsme jimi smýkáni aniž bychom věděli proč a kam. Je proto dobré znát víc, než v rodové posloupnosti vlastního otce a matku. Je dobré znát víc, než v rodové posloupnosti dědečka a babičku. Také pradědeček se někdy sejde a prapraděd též.

Potom lehce určíme, po kom máme krátký a zakřivený malíček u obou rukou, tupozraké oko, degenerované kosti, nos neznatelně vykloněný z osy, už v mládí šedivou hlavu, ale za to jsme geniální!

Naše rodina nikdy nedbala příkazů, které smetly vzpomínky, a úsvit lidství svázaly do opičího uzlu. Naše rodina v myšlenkách pečovala důsledně s láskou o své předky. Proto je mi známo, proč jsem „geniální“.

A to ostatní? To je něco jako daň z příjmu...

Jeden z mých předků byl prý šlechtic, obtížen tituly, jméním, možná hradem a zámky. Trochu ho to zmáhalo a na pohled zdála se mu komorná vlastní matky více přitažlivá, než statky zemské. Komorná byla nejdříve nebezpečně půvabná a potom bezpečně těhotná. Tam ten předek byl turdohlavý beran, zvolil, dostal „glejt“, přijal údajně či snad... jméno své ženy a opustil rodné sídlo. Navždy. V podzámčí pak plodil v dobré pohodě jednoho potomka za druhým. A tak byla založena dynastie krásných bláznů.

Ti, v nevhodných podmínkách, rozvíjeli zakódované zvyklosti, myslivost, hudbu, malířství, a – psali b á s n ě . Umírali poměrně mladí, jaksi předčasně a nečekaně, na nemoci, jež byly poslány z bohaté minulosti do chudičké přítomnosti.

Proto nejen život, ale i smrt mých příbuzných jevila se býti ústřední.

KRÁL

Tak došlo pořadí na mého dědečka. Děda byl král bláznů. Zbožňoval koně, jezdecký bičík a naleštěné jezdecké holínky, které voněly jemnou kůží přes celý malý svět. Děda často práskal bičíkem, často zuřil, a v zuřivosti házel po členech rodiny sekerou. Vzpěnil tak rychle, že než okolí stačilo podchytit příčinu hněvu, už dostalo po palici. Říkal se o něm proto, že je asi šílený zuřivec, ale nahlas, nahlas to nevyšlo ani živáček!

Přezdívali mu – Krásný Antonín.

Což o to. Děda pohledný byl. Vysoký, hnědovlasý, oči modré, jako voda horského potoka. Občas i myšlenky byly tak divoké, zbrkle se hnaly dědovou hlavou a on jim nestačil ani na hřbetě nejrychlejšího koně. Proto byl nešťastný.

Přes děsivé pověsti, které se k němu pnou a tradují v naší rodině, cosi mne k němu podivně táhne, jako bych měla v srdci klíč k jeho zoufalé duši.

Alespoň ve snu bych ho chtěla potkat...

Možná je to pochybený nápad. Kdyby byl děda zrovna v ráži a případně s chutí hodil sekerou, nedokázala bych – to mi věřte, s francouzskými berlemi kličkovat jako jeho vlastní děti, co v běhu předčily zajíce. To by byl úder mezi lopatky, tak trochu hrabalovsky laděno, já pak pro vždy – Žena se sekerou v zádech.

Přesto, nebo právě proto (?), toužím dědu potkat. Děda však nemá čas, děda sedí na hřbetě koně jako ulitý, v hulánském stejnokroji, a někdy se pod mohutným navoskovaným knírem podivně (věru, že podivně) pousměje.

Zrovna, když se tak pousmál, šla starobylou uličkou, ve starobylém polském městě, má příští babička, a nebylo co dodat.

Děda na ni upřel divoké modré oči, babička zmrtvěla. On popadl dostatečně zmrtvělou Marii (babičku), přehodil si ji jako balík přes sedlo, pobídl koně, až běloušovi z pod kopyt jiskřilo, a odcválal, aby neprodleně zplodil mého strýce, později zvaného Divous.

V chvatu obřad v kostele a babička se ocitá v jakési Zlámané Lhůtě, aby tu v chalupě pod kaštanem rodila děti a byla šťastně nešťastná, to vše až do smrti.

Ptáte se, co dělala mladinká babička ve starobylém polském městě sama, a proč po ní nikdo nepátral? Protože byla utopená, ano dědeček unesl „utopenou“ Marii.

Jedno pořekadlo praví – Vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá.

Tak se našli...

MARIE

Babička se utopila úmyslně. Šla na to, jak se říká, od lesa. Takto vyklouzla beztravně (domnívala se) z chystané svatby, která jí vůbec nebyla po chuti. Vždyť ženich, Němec, továrník sice, nešel babičce k pleti. Ona byla celá čokoládová, cop tlustý jako mužská ruka až k patě, i s očima byla celá čokoládová, a on? Bělásek, bezbarvý, řidounké obočí a řasy, věčně mžikající víčka, vodnaté oči, běda! Jí nebylo ještě šestnáct let a jemu, ó hrůzo, dobrých třiatřicet! Pro babičku to byl břichatý stařec nevhodný k ženění, a když, tak ne s ní. Ona měla o lásce a vlastní svatbě jinačí představy.

Konečně – říkala si – ať si ho vezmou švagrové, když se jim tolik zamlouvá. Ale ženy Mariiných bratrů neměly tušení, o čem to děvče přemýšlí, a mnuly si radostně dlaně, ty dvě, že se zbaví starostí o nejmladší dítě už zemřelého tchána. Tchán býval zvěrolékařem u carského dvora. Tento, už v mládí stříbrovlasý muž, prý často povídal si s panovníkem, jehož následníka nazvou Krvavým. Budoucí čas hubení lidských duší však položí jinak otázku. Když tedy Františkovi ze Lvova vypovědělo srdce, poroučel se k zemi, aby ji opustil. Při slavném pohřbu uloží ho po boku ženy Kateřiny, původem z Francie, a tak tříletá Marie započala svoji pouť od jednoho ženatého bratra k druhému.

Děvče rostlo a zatím, co se učilo francouzsky, německy a překládalo z latiny, švagrové si podělily nemalé Mariino věno. To podivné dítě jim šlo na nervy. Místo, aby vyšívalo, milovalo matematiku. Jako blázen! – křičely ženy, když se Marie vyhoupla na koně a bez sedla uháněla, až za ní ve větru cop vlál jako ohňový jazyk.

Když se objevil ženich, který nechtěl, než tu čokoládovou pro ni samu, pro její původ, švagrovým se ulevilo. Nebudou muset mužům vysvětlovat, proč je jejich sestra „nemajetná“.

Jakýsi den před svatbou vyjela Marie z bratrova dvorce brzy zrána na koni, a nikdo se nepodívoval, vždyť i střílet dovedla. Dojela k řece, svlékla šaty, pohodila je do trávy, boty i klobouk hodila na zem.

Popleskala koně po lesklém boku dlaní, pobídla ho:

– Běž domů, běž...

Kuň zafrkal, jako by nevěřil, potom se rozeběhl zpátky. A ona zatím na šňůře upevněné zavazadlo hodila přes záda a vstoupila do studené vody. Širokou řeku snadno přeplavala, aby vystoupila na travnatý svah, jenže ten už patřil Polsku. Za řekou pak po marném hledání oplakali „utopenou“ a symbolicky ji uložili k poslednímu odpočinku vedle rodičů. Koho by napadlo, že divoch žije. Samotná, mezi cizími lidmi. Kdepak samotná. Chytla se života a rodinné šperky jí pomohly přečkat první chvíli.

Jenže... jednou jde takhle starobylou ulicí starobylého polského města a na koni přicválá jakýsi blázen, pudivítr, hodí po ní okem, až babičce zmrtví tělo, duše i rozum ustrne, jen srdce vzlétne jako výkřik. Kam až?

Ten blázen ji popadne jako věchet, hodí přes sedlo, na nic se neptá.

Ona mu ještě v Krakově porodí prvního z řady synů, Divouse, a potom už hulán se ženou a dítětem jedou a jedou, až kamsi do Zlamané Lhůty. Tady bude Marie šťastně nešťastná až do smrti. Ale nejdříve přivede na svět kupu mých příbuzných, aby mi oni připravili vstup na scénu.

Ačkoliv někdy se vážně sama sobě divím, proč jsem roli v tomto představení vlastně brala?

STRÝC DIVOUS A JOHANA

Strýc Divous propadl lovu. Zvláště po tom, co se dost nešťastně oženil. Vzal si ženu, která s krásnými blázný neměla vůbec co dělat. Patřila spíše k typu – spal, když pánbůh rozum rozdával.

Strýc Divous vždy udiveně pokyvoval kudrnatou hlavou, když naražil na další nesnesitelnou prostomyslnost vlastní ženy. Když to tetka přepískla, ten příliš vzrostlý anděl Divous se vznítil, popadl psa a pušku, a utíkal k blízkému lesu, jako by mu za patama hořelo, aby nemusel tlouct manželku jako žito.

Občas chvátil tolik, že to bylo o duši, v rozčilení táhl pušku za řemen po zemi a loveckého psa přehodil přes rameno. Pes byl cvičený a už zvyklý, tiše visel v této nedůstojné poloze, s vyplazeným jazykem. Ani nezakňučel. I tak by mu to nebylo nic platné, poněvadž strýc byl hluchý jako poleno zrovna na to ucho, blízko něhož byl pes „uložen“.

Jediný, kdo ječel, byla tetka Johana, která na dvorku hrozila zatátými pěstmi k nebi a docela sprostě nadávala. Když se vyzuřila a došla jí zásoba tří neslušných slov, co znala, šla do kuchyně, aby na kamnech nahřála v obřím hrnci vodu, tu lila do necek a v neckách, ano, v neckách – myla nádobí. Tento podivný zvyk přinesla z rodného domu jako součást věna. Nádobí se skladovalo týden i dva. Až už nebyl „hrnec a ležka,“ mylo se. Mylo se též proto, že nebylo kam usednout. Vesničané, když viděli, jak strýc běží lehce nachýlen a obtížen psem k nedalekému lesu, pokyvovali hlavami a vážně mezi sebou prohodili:

– Johana zas coši vymamlasila...

A těšili se do hospody na pivo, až přijde už dokonale smířený a usměvavý strýc posedět a popovídat!

Tato podívaná se leta letoucí opakovala, jen tetka se strýcem stárli a občas byl vyměněn pes, vhodný k nošení přes rameno. Strýc, aby vydržel býti optimistou, opouštěl domácnost a jezdil po montážích. S pravidelnou úporností se vracel. Domácí zvířata poznala bezpečně dobu, kdy se páníček „zjeví,“ tedy Divous. Poznal to kocour, pes, včely i králíci, jen teta Johana nikdy nevystihla pravý moment,

kdy začít s nádobím, aby byla hotova, než Josef rozrazí dveře bytu. Zarputile se pletla o dva dny a strýc pokaždé vrazil do nejhoršího. Když vkročil pravou nohou do ulepeného hrnce hned za dveřmi, začalo divadlo. Jekot, puška, pes, les a večer u piva se Divous řetá, slzy mu tečou, a ta jeho Johana doma lamentuje.

Jednoho dne strýc zjistí, že mu dech nestačí, aby doběhl k lesu dřív než ho zlost přejde. Hrozilo, že zmrzačí zákonitou ženu pádnou rukou. Darovali jsme mu proto ke kulatému výročí narozenin obraz. Poklad prý, pravila tetička L., mladší Divousova sestra. Obraz měl kouzelný rám a parádní rozměry. Zbytek byl klasický. Les, mýtinka, no, palouk to byl, na palouku jelen, tlustý jako kráva, kráva s krásným paroží. A řval ten jelen. Když člověk zavřel oči, slyšel, jak jelen hrůzou řve, že je zpotvořený. Ale ta zeleň, ta uklidňovala. Takže obraz měl strýčka uchránit od trestného činu.

Nastal zase ten okamžik, ona chvíle. Strýček dorazil domů, za dveřmi šláp do „zgratu,“ čili hrnce, ozval se jekot, strýc popadl pušku, psa přehodil přes rameno, a v pokoji se posadil na jedinou volnou židli, před darovaný obraz.

Zíral na jelena, pravidelněji dýchal, zvolna se uklidňoval, a bručivě ze sebe vyrážel

– Ta krása, krása, Bože, jaká je to krása!

Pak sundal úplně zhlouplého psa, pušku postavil do kouta, nasadil hučku a s úsměvem na rtech odešel do hospody, aby popil piva a pojedl burty s cibulí a poklábosil.

Zkrátka přišla teta Johanka. Nemohla vyběhnout na dvorek, zvedat k nebi zaťaté pěsti a vykřikovat do neurčita tři sprostá slova. Tím jaksi jakoby ztratila smysl života a zkrátka, chudák, zemřela.

Divous, nejstarší syn Krásného Antonína a Utopené Marie, se oženil znovu. Jeho druhá žena Slávinka vygruntovala nejdříve dům, potom učesala zahradu, vydrbala kocoura a zneurotizovaného psa. Nakonec vylepšila strýčka k obrazu Božímu a on jí za to nechal ušít slušivý myslivecký kostým a koupil k němu klobouček se sojčím pírkem.

Na čestném místě byl zavěšen onen už zmiňovaný obraz s jelenem, to aby prý strýček nezapomněl.

Když si vyšli k lesu, vedli se za ruce, jen občas měl strýc snahu nahrbit se a běžet, běžet, běžet, jako by za sebou slyšel ta tři

neslušná slova, a už už ho doháněla vlastní zlost. Ale Slávinka mu
zmáčkla dlaň

– Josef, no, vzpamatuj se...

A strýc se narovnal, protože duši rovnou měl.

To tedy měl!!!

DOKTOR F

Tento strýc se narodil s úsměvem na rtech, byl zatvrzelým optimistou za každého počasí, už jako dítě byl vždy dobře naladěný a ani pudivý otec ho nevyváděl z míry. Když hrozila katastrofa, nebo práce na poli, což pro strýčka znamenalo jedno a totéž, zmizel za naučeného kličkování pod ochranné křídlo místního faráře, který si toho jemného a citlivého chlapce velmi oblíbil. Strýc pak pobyl několik dnů v prostředí, které mu vyhovovalo, vždyť na faře bylo něco knih, obrazů a hodin, ve vyřezávaných rámech, a strýc před nimi tiše stál a vypadal to, jako by se modlil.

Tato zbožná úcta k výtvorům umění už mu zůstala a později, když dospěl, za výtvor umění bral též ženy. Vyráběl pro ně zázračné prsteny a náušnice a probouzel ze sna každé hodiny, i kdyby spaly sto let. Ale ty ženy milovaly víc zlato, než strýčka, a tak započala jeho podivná a nikdy nekončící pouť za plachým štěstím. Opustil ženu a tři děti, vzal si jinou, která pak opustila jeho pro jakéhosi tlustého řezníka, co z huby vypouštěl notně zarudlé pohružky, až strýc z obavy o děti prý „bez nucení“ nevěrnici připsal pod dojmem jakési vybrané vzpomínky dům. Jemu zbyla prázdná garáž, u boudy pes, pokojík v podkroví a oči pro pláč.

Do toho všeho se promítala doba a jeden by váhal, kdo byl na tom vlastně lépe. Strýček, který přežil výsledek na gestapu, kde – jak s úsměvem říkal – místo první otázky dostal facku, přežil i bouřlivé události roku 48 a náladu neztratil, i když ztratil vše. V liché čtvrtky se scházel v kavárně s přáteli a oni ani náhodou nepoznali, že krásná jelenicová rukavička, jemňoučká jako pleť mladé dívky, je osamělá.

– To víš, Liduš, pravil strýček své sestře a mé tetičce, ta pravá rukavička mi stejně vadila. Mám tolik známých, že jsem ji musel stále sundávat.

– Francku, říkala mu z legrace tetička, ale on to pojmenování nebral.